

نقش انجمن های علمی در پرورش دانشجویان کشاورزی

فاطمه کاظمی اسکری^۱، یعقوب مرادی^۲

۱- دانش آموخته کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه شیراز،

۲- مدیر جهاد کشاورزی رودبار جنوب،

چکیده

امروزه علم، به قدرت و نفوذ و تقویت توانایی های ذهنی انسان پی برده و درحال کشف و تبیین جایگاه این توانایی ها در فعالیتهای انسانی می باشد. انجمن های علمی به عنوان بخشی از نهادهای مدنی جدید، با کارکرد توسعه مرزهای دانش و ارائه خدمات علمی، نقش شایسته ای در توسعه ملی ایفا کرده و تحقق پذیری چنین نقشی مستلزم تحرک و پویایی انجمن ها و بهره برداری کامل از ظرفیت ها و استعداد های حوزه مربوطه از یک طرف و ایجاد بستر و زمینه های مناسب از جانب سازمان ها و دستگاه های مختلف خاص بخش دولتی به عنوان حمایتگر و نهاد قانونی پشتیبانی کننده، از طرف دیگر می باشد. برای پرورش و تقویت نیروی انسانی که در اینجا دانشجویان مورد نظر می باشند انجمن های علمی نقش گسترده ای دارند و نقش تعیین کننده ای را ایفا می کنند. هدف تحقیق نقش انجمن های علمی در پرورش دانشجویان کشاورزی می باشد. این مقاله که به روش تحلیلی و با استفاده از منابع مکتوب وسایتهای اینترنتی تهیه شده است، ضمن بررسی مفهوم انجمن علمی، ضرورت وجود انجمن علمی دانشجویی، تاریخچه انجمن های علمی دانشجویی، کارکرد، وظایف، علل موفقیت و آسیب های انجمن های علمی، تلاش دارد نقش آن را در پرورش دانشجویان ارائه نماید و این انجمن ها می توانند نقش پررنگی را در پرورش دانشجویان کشاورزی داشته و انگیزه آنان را به تحصیل در رشته کشاورزی و همچنین انجام فعالیت های کشاورزی بالا ببرد و در نهایت پیشنهاداتی در این زمینه ارائه شده است.

کلمات کلیدی: انجمن علمی، آموزش، نیروی انسانی.

مقدمه

تربیت نیروی انسانی کارآمد از جمله وظایف اصلی دانشگاهها محسوب می شود. مهمترین عامل توسعه در هر جامعه ای عامل انسانی است. برای نیل به توسعه پایدار و متوازن، تربیت نیروی متخصص، کارآمد و موردنیاز بخش های مختلف جامعه در نهادهای آموزشی به عنوان یک اصل اساسی و ضروری مطرح است (منوری و همکاران، ۱۳۹۱). سرمایه گذاری در نیروی انسانی را می توان به سرمایه گذاری در ایجاد مهارت ها، تخصص ها، خلاقیت ها و یا سرمایه گذاری در جهت افزایش توانایی فردی و سلامت فیزیکی طبقه بندی کرد (زینلی و همکاران، ۱۳۹۱). منظور از آموزش، آموختن با مجموعه ای از اعمال است که موجب می شود فردی مهارت، دانش، و منش لازم را برای انجام کاری فراگیرد (کیان پور، ۱۳۸۹). علاوه بر تعلیم و آموزش نیروی انسانی متخصص، انجام تحقیق و پژوهش از رسالت های اصلی دانشگاهها به شمار می آید. برای حمایت و هدفمند کردن پژوهش های دانشجویی و همچنین پرورش دانشجویان، فراهم آوردن زمینه های مناسب برای فعالیت های گروهی علمی، ارتقاء مهارت های فنی و کاربردی دانشجویان بهره گیری از توانمندی ها و خلاقیت های دانشجویان جهت رسیدن به توسعه علمی و حضور در عرصه های رقابت سازنده و مفید، طرح های پژوهشی تدوین شده است تا از طریق آن فرصتی برای انجام پژوهش های دانشجویی فراهم آورد. حرکت علمی یک ضرورت مضاعف است؛ یک نیاز مضاعف و مؤکد است چون علم، عامل عزت و قدرت و امنیت یک ملت است (رهنمودهای مقام معظم رهبری، ۱۳۹۰). دانشجویان هر دانشگاه سرمایه های گرانقدر هر کشور به شمار می روند که توجه به تربیت آنها از نظر علمی، پژوهشی و فرهنگی بسیار حائز اهمیت می باشد و برنامه ریزی صحیح در آموزش و پرورش آنان از وظایف اصلی دانشگاهها به حساب می آید (رودباری و همکاران، ۱۳۹۲). یکی از مهمترین کارهایی که در دانشگاهها باعث پرورش و ایجاد انگیزه نسبت به فعالیت های علمی- پژوهشی دانشجویان در دانشگاهها می شود تشکیل انجمن های علمی می باشد. اهمیت روزافزون علم در جوامع کنونی و پیشرفت برق آسا در حوزه های مختلف علوم و تقسیم بندی آن به رشته های گوناگون گواهی بر این مدعا است که تمام جنبه های نظام اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی بر پایه علم بنا شده است. حتی می توان گفت نظام هایی بیشتر استوار و پا برجا هستند که اصول و موازین آنها بر اساس یافته های علمی استوارند. شاید علم در دهه های گذشته تاریخ بشریت چندان اهمیت تعیین کننده ای نداشته است، ولی امروزه در هر نظام توسعه یافته ای، راه های پیشرفت و توسعه از طریق گسترش مرزهای دانش بشری میسر است. متولی اصلی نهاد آموزش در هر کشوری دانشگاه است، یکی از گام های اساسی که دانشگاه ها برای گسترش و سازماندهی دانش نیروی انسانی برداشته اند ایجاد انجمن های علمی دانشجویی بوده است. این انجمن های علمی حلقه واسط بین دانشجو و استاد بوده که نقش اصلی آنها تبادل دانش بین دانشجو و استاد و همچنین بین گروه ها،

دانشکده ها و دانشگاه های مختلف و ایفای نقش در زمینه های گوناگون علمی برای توسعه کشور است. به منظور تقویت نشاط علمی در میان دانشجویان و حمایت از فعالیت های جمعی و خودجوش علمی و راهنمایی و مشارکت دانشجویان مستعد و توانمند در جهت بالندگی علمی دانشگاه و تحقق توسعه علمی و نهضت تولید علم و جنبش نرم افزاری، انجمن های علمی دانشجویی در رشته های مختلف تحصیلی با حمایت دانشگاه تشکیل می شود (شجاع و همکاران، ۱۳۸۴). نخستین گام در تحقق رسالت انجمن ها، تفاهم و تعامل مثبت و بازسازی فضای همکاری بین کلیه ذینفعان بوده و در چنین فضایی می بایست انتظارات باز تعریف و شفاف گردیده تا منافع آن نصیب تمامی تعامل کنندگان نهایی و در قالب نوعی هم افزایی تصاعدی، به نفع توسعه ملی نمود یابد. توانایی های انجمن های علمی بوسیله استعداد بالقوه آن سنجیده نشده بلکه صورت بالفعل این توانایی ها، نتایج مرتبط با فرایند مدیریت ظرفیت ها و توانمندی های اعضا در قالب برنامه های توافق شده، خواهد بود. براین اساس، اگرچه در این مفهوم، هیئت مدیره انجمن نقش اساسی را به عهده داشته و تعهداتی هرچند محدود را پذیرا می باشد ولی لازم است دانش و مهارت های اعضای انجمن در چارچوب اساسنامه در قالب طرح های معین عینیت یابد (شریعتی، ۱۳۸۴). کشاورزی نیز یکی از بخش های تولیدی و اقتصادی در برنامه توسعه به شمار می آید که از نقش و اهمیت بسزایی برخوردار است (حسینی و همکاران، ۱۳۸۹).

تعاریف و مفاهیم

انجمن علمی و اعضای اصلی انجمن

انجمن های علمی دانشجویی: متشکل از دانشجویان علاقمند به مشارکت در فعالیت های علمی و پژوهشی در یک بخش، دانشکده یا گروه آموزشی است. انجمن علمی یک سازمانی داوطلبانه است که بر اساس توافق و مشارکت داوطلبانه گروهی از افراد که در یک رشته علمی متخصص هستند، تشکیل میشود. انجمن های علمی دانشجویی نهاد مستقلی است که از به هم پیوستن یا اجتماع آگاهانه دانشجویان یک رشته علمی پدید می آید، تا از طریق تعامل آراء خردمندانه و به دور از سلطه، بتواند بین صاحبان هر تخصص زمینه لازم را برای پیشبرد علم، تنظیم و ترویج اصول و قواعد علمی یا اخلاقی و فعالیت و پیوند علمی در آن رشته علمی فراهم نماید. انجمن علمی دانشجویی دانشگاهی غیررسمی بوده و به دلیل غیراجباری بودن آموزش، فرایند کسب دانش را لذت بخش و نشاط آفرین می نماید. آنچه انسان در یک فعالیت داوطلبانه دانشجویی دریافت می دارد، به همان اندازه مهم و ارزشمند است که از دروس آموزشی فراگرفته است. آموخته های دانشگاهی و کلاسی بستری نیاز دارد تا در آن فضا، مطالب بتوانند بهتر پرورش و بارور شوند. انجمن علمی، نهادی است که عهده دار پویایی و شکوفایی استعدادها و پدید آورنده و تقویت کننده روحیه پویایی علمی و در نهایت توسعه علم که همان رسالت دانشگاه می باشد.

کمیته حمایت و نظارت برانجمن های علمی دانشجویی: متشکل از مدیر پژوهشی، مدیر آموزشی دانشجویی، معاون فرهنگی، مدیر امور علمی دانشجویان، یک نفر عضو هیأت علمی، کارشناس انجمن های علمی دانشجویی و ۲ نماینده دانشجویی از انجمن علمی دانشگاه جهت حمایت از انجمن های علمی دانشجویی و نظارت بر آنها می باشد.

شورای دبیران انجمن های علمی دانشگاه: متشکل از دبیران کلیه انجمن های علمی دانشجویی دانشکده های دانشگاه می باشد.

شورای دبیران انجمن های علمی دانشکده: متشکل از دبیران کلیه انجمن های علمی دانشجویی بخش های دانشکده های دانشگاه می باشد.

شورای مدیریت انجمن علمی دانشجویی بخش: متشکل از ۵ عضو اصلی و ۲ عضو علل البدل می باشد که از طریق انتخابات از میان کاندیدای معرفی شده برای مدت یک سال توسط دانشجویان هر رشته انتخاب می شوند.

مدیریت امور علمی دانشجویان دانشگاه: یکی از مدیریت های زیرمجموعه معاونت فرهنگی دانشگاه می باشد که با هدف ارتقاء بعد علمی و زمینه سازی و تقویت فعالیت های جمعی علمی دانشجویی و حمایت دائم و همه جانبه از تشکلهای علمی اساتید و دانشجویان تشکیل شده است.

اساتید مشاور انجمن های علمی: یکی از اعضای هیأت علمی هر بخش یا دانشکده می باشد که مسئولیت مشاوره، هدایت و نظارت بر فعالیت های علمی و پژوهشی انجمن علمی بخش مربوط به خود را برعهده دارد.

ضرورت وجود انجمن علمی دانشجویی

باتوجه به این که در شرایط امروزی که با گذار از جامعه سنتی به جامعه نوین روز به روز شکاف بین نهادهای رسمی و غیر رسمی جامعه بیشتر می شود ضرورت ایجاد یک نهاد مستقل برای سامان بخشیدن به امور پژوهشی آموزشی و صنفی در هر رشته ای مستقل از دخالت های سیاسی و سلیقه های فردی و گروهی خاص پیش از پیش احساس می شود چرا که این نهادها دارای کارکردهای آموزشی - پژوهشی صنعتی خاص هستند که هیچ یک از نهادهای رسمی - غیر رسمی موجود در جامعه قادر به ایفای آنها نیستند (عبداللهی، ۱۳۷۸). انجمن های علمی و تشکل های دانشجویی وظیفه دارند مساله سازی کنند و مساله دار کردن ذهن دانشجویان یکی از وظایف اصلی انجمن های علمی است؛ زیرا هر فردی در نهایت شش سال در یک دانشگاه درس می خواند و کار مفید وی در انجمن علمی می تواند سه سال باشد که اگر در این سه سال ذهن دانشجویان را مساله دار کند اجازه ندهد ذهن آنها به

یک رشته خاص محدود شود وظیفه خود را در انجمن های علمی انجام داده است. انجمن علمی سود بیشتری برای دانشجویان دارد و کاملاً می تواند اندیشه های مختلف را برای کار علمی فراهم آورد در صورتی که در شکل های دیگر بحث ها به سمت سیاسی پیش می روند و حتی در صورت کار علمی نیز نمی توانند صرفاً به کار علمی بپردازند. به نظر می رسد مبنای حمایت از انجمن ها در صورتی که منجر به گسترش فعالیت های علمی شود، آن است که ضرورتاً باید در محیطی ایجاد گردد که تبادل و ارتباطات علمی در آنجا گسترده باشد؛ چرا که فرایند تولید علم نیازمند بستر مناسب و فعال علمی است و این بستر، زمانی مهیا می گردد که در آن محیط علمی، این دانشمندان و اهل علم و کسانی که فعالیت علمی می کنند، به نحو فعال و گسترده ای ارتباطات و تعاملات علمی برقرار سازند. اساساً برای گسترش علم و گسترش پرسش هایی که منجر به پاسخ ها و پیشرفت های علمی می گردد، تجمع ها و ارتباطات علمی ضروری است. از همین روست که ما شاهد هستیم که در کشورهای عربی بیشترین تلاش برای گسترش تولید علم؛ معطوف بر ایجاد این ارتباطات در قالب های مختلف می باشد. البته گاهی ممکن است انجمن در یک رشته خاص علمی شکل بگیرد، ولی با اقبال عمومی دانش پژوهان روبه رو نگردد و به دلیل عدم آن ارتباطات و فعالیت ها و نشاط علمی، هیچ تأثیری در سرنوشت آن علم نگذارد. به طور کلی می توان دو هدف اساسی برای تشکیل انجمن ها برشمرد.

۱- رفع نگرانی و دغدغه دانشمندان علوم مختلف نسبت به موضوع علمشان؛ بدین صورت که دانشمندان در پرتو انجمن، به روشنگری در باره آن علم بپردازند.

۲- گسترش آن علم و تبیین جایگاه آن در میان سایر علوم و نیز پرداختن به موضوعات مهمی که در آن علم نیاز به روشنگری دارد (بی نام، ۱۳۸۳).

تاریخچه انجمن های علمی دانشجویی

اگر نهاد علم را شامل مجموعه افراد (دانشمندان، پژوهشگران، نویسندگان، متخصصان و ...) سازمانها و تشکلهای (دانشگاه ها، انجمن های علمی، مراکز تحقیقاتی و ...) و تجمعات (کنفرانسها، سمینارها، کارگاهها و ...)، امکانات و منابع (مراکز اسناد و کتابخانه ها، کتب، مجلات و ...) و هنجارها و روابط و قواعد و جو حاکم بدانیم، در می یابیم که یکی از عناصر اصلی و زیر بنایی در این نظام نهادی و سازمانی، مفهوم "اجتماع علمی" و وجود روابط و تعامل های فکری و تخصصی در بین اعضای این اجتماع و بین اجتماع های علمی در سطح دنیاست. وجود اجتماع علمی و همکاریهای رشته ای و بین رشته ای، علاوه بر آشنایی با تحولات و دستاوردهای جدید، و تدوین معیارهای ارزیابی قوت و ضعف کار علمی، امکان نظارت بر اعمال و اجرای هنجارها و ضوابط و

جلوگیری از انحرافات و انباشت و پیشرفت در محیط علم و پژوهش را فراهم می‌کند. یکی از ویژگی‌های مهم اجتماع علمی که تحقیقات پیشرفت در تولید و ترویج علم را سرعت می‌بخشد، فراهم شدن امکان ایجاد ارتباط بین دست‌اندرکاران علم و پژوهش است. در کشور ما نیز انجمن‌های علمی از قبل از دهه چهل فعالیت خویش را آغاز نموده‌اند. البته شمار این انجمن‌ها در حوزه علوم انسانی اندک بود؛ اما در دهه‌های اخیر در این رشته‌ها نیز شاهد شکل‌گیری بیشتر انجمن‌ها هستیم. امروز در این حوزه نیز تعداد زیادی انجمن وجود دارد. در کشورهای پیشرفته انجمن‌های علمی یک نوع سازمان شناخته شده است که به صورت جدی روی آنها سرمایه‌گذاری می‌شود؛ چرا که یکی از مهم‌ترین کانون‌های علمی و تأثیرگذار بر تولید علم و روند فعالیت‌های علمی محسوب می‌شوند.

تاریخچه انجمن‌های علمی شامل ۴ دوره می‌باشد که در ذیل آورده شده است:

۱- دوره احساس نیاز :

قدمت واقعی این دوره را می‌توان از بدو تأسیس دانشگاه در کشور برشمرد. چرا که احساس نیاز به فعالیت و تجربه علمی در کنار علم‌آموزی به صورت کار جمعی همواره یکی از فعالیت‌های زندگی دانشجویی و جوانی است که محدود به دوره و زمانه خاصی نیست و با نگاهی هر چند مختصر به روند پرشتاب توسعه جامعه دانشگاهی در ایران میل و پیگیری محملی برای انجمن فعالیت‌های خود جوش و جمعی را به وفور می‌توان در صفحه‌های تاریخ دانشگاه در ایران دید. البته در پس نام‌های متفاوت و اشکال گوناگون اما با توجه به مراد خاص از این واژه در حال حاضر فکر، اندیشه و مطالبه راه‌اندازی مجموعه‌ای رسمی و متشکل و دارای ساختاری متوازن در سراسر کشور که در دهه هفتاد به وقوع پیوست در پی آن پدید آمد که حرکت‌های توسعه‌گرا و خیز همه‌جانبه نهضت تولید علم بعنوان یک مطالبه و خواسته فراگیر در سطح ملی از سوی نخبگان علمی کشور در حال پیگیری همه‌جانبه بود و در این میان طبقه دانشجوی نیز به عنوان یکی از پیشگامان و پیشروان این تحول بنیادین در فکر در انداختن طرح نو برآمد که خواسته تمرین شده با موفقیت در طول چندین دهه گذشته بود که به عنوان یک خواسته سازمان‌یافته و سراسری جلوه‌گری می‌کرد. از دیگر سو میل و اشتیاق به سمت ایجاد ساختارهای جدید، قانونمند و کارکرد مدار نیز از جریان‌های فعال دوره احساس نیاز می‌باشد.

۲- دوره تأسیس: (۷۷-۷۹)

در این دوره خواسته راه اندازی مجموعه نظام مند و برآمده از بطن جریان اصیل و مشتاق دانشجویی در عرصه پرنشاط علمی شکل فراگیر و جدی به خود گرفت و تلاش ها و جنبش های وسیعی از سوی افراد و گروه های نخبه، پیشگام دانشجویی در حیطه شکل دهی و ساختارسازی تشکلی علمی و سراسری در مجموعه دانشگاه های تحت پوشش وزارت علوم آغاز شد. که در نهایت ثمره ی این پیگیری های مجدانه و برخاسته از یک احساس نیاز واقعی و میمون به نتیجه رسید و آیین نامه تشکیل و راه اندازی انجمن های علمی و دانشجویی کشور در سال ۱۳۷۸ به تصویب و ابلاغ سراسری در مجموعه دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور رسید.

۳- دوره شکل گیری و هویت سازی: (۸۰-۸۳)

در این دوره که هم زمان با دوره جریان های متلاطم دانشجویی و تأسیس انواع کانون ها و اتحادیه ها و مجامع دانشجویی بود مؤسسين و طلایه داران انجمن های علمی دوران سخت و پرفراز و نشیبی را طی نمودند. این مجموعه نو پا در این برهه تاریخی با چالش و تنگناهای متنوعی روبرو شدند که اثبات سودمندی، جلب توجه و گرایش دادن میل دانشجویان انزوای طلب و فردگرایی طبقه نخبه علمی، پذیرش اجتماعی در میان گروه ها و طبقات مشکل پسند جامعه دانشگاهی، توسعه سریع ساختاری در فضای پرتلاطم تشکلی های دانشجویی و کانون های متنوع دانشجویی در حال شکل گیری، جذب منابع مالی و حمایتی، ... بخشی از مسایلی بود که ایشان باید مبادرت به حل آنها و تحکیم و ثبات موقعیت خود می نمودند. که الحمدلله با مجاهدت، سخت کوشی و برنامه ریزی صادقانه و همراه با نیت خیر و برخاسته از نیاز واقعی دانشجویان موفق به نیل این مقصود شایسته گردیدند و موقعیت عالی و همراه با اقتدار حاضر انجمن های علمی مرهون آن اهمیت های بی ریا و خداجویانه است.

۴- دوره بالندگی و شکوفایی: (۸۴-۸۶)

این دوره سرشار از موفقیت که همزمان با شکل گیری جریانی پویا و تحول آفرین در مجموعه انجمن های علمی بود و در حالی که بسیاری از مجموعه های دانشجویی موازی این تشکلی علمی به خاطر ضعف بنیادی در شاکله ساختاری و ناموس بودن اهدافشان با خواست و میل قاطبه جامعه دانشجویی و مقطعی بودن کارکردها و ... رو به افول و خاموشی از درون نهادند. با شاخص ها و علایمی

چون جلب اعتماد عمومی وسیع مسئولین، کسب پختگی و ترتیب دادن پشتوانه محتوایی غنی و لبریز شدن از نیروهای کارآمد و پرتوان، اقبال کم سابقه اقشار مختلف دانشجویی و غیره شروع به خودنمایی و تجلی خورشید وارد نمود که کسب رتبه های ممتاز متنوع در سطوح مختلف دانشگاهی و کشوری، درخشش بی سابقه اعضاء و برون دادهای آن در جشنواره ها و مسابقات منطقه ای و سراسری، انسجام روز افزون تشکیلاتی، کسب موقعیت های ممتاز در سطوح مجامع و اتحادیه های علمی کشوری، تبدیل شدن به یکی از قطب های تشکیلاتی و کارکردی در سطح انجمن های علمی کشور، جلب نگاه ویژه همراه با تحسین و تکریم بی سابقه انجمن علمی دانشجویی دانشگاه در سطح حوزه مدیریتی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از نمودهای و شواهد غیرقابل انکار می باشد در این مرحله خطیر انجمن های علمی سعی بلیغ بر آن داشته اند تا با استفاده و تقویت روزافزون نقاط قوت و کاستن و حذف بیش از پیش نقاط ضعف بر اقتدار و شایستگی هر چه بیشتر خود بیفزایند و با دادن شتاب سازنده، عقلانیت و تعهد انسان ساز در مسیر وظیفه بزرگ و تاریخی و غرورآفرین خود یعنی تبدیل شدن به نمونه ای واقعی دانشگاه تمدن ساز اسلامی که یک هدف ملی و ایمانی گامهای اساسی و بنیادی بردارند و انشاءالله با روشن بودن افق پرافتخار آینده بزودی زود انجمن های علمی دانشجویی یکی از ارکان اصلی و تأثیرگذار تحقق این آرمان گرانقدر خواهد بود. (قربانی، ۱۳۸۸).

انجمن علمی دانشجویی چه کارکردی دارد؟

در آیین نامه انجمن های علمی - دانشجویی دانشگاه ها در سال ۱۳۸۸ آمده: انجمن علمی دانشجویی با کاربردهایی همچون ترویج فرهنگ کار علمی به صورت گروهی، آموزش و بازآموزی فعالیت های اجتماعی، کاربردی، حرف های به همراه شناسایی، شکوفایی و ترویج خلاقیت دانشجویان و ترویج فرهنگ پژوهش در جامعه دانشجویی دانشگاه می پردازد و به عنوان بازوی پرتوان در راستای تحقق اهداف آموزش عالی کشور قدم برداشته و نقش مهمی در تحقق دانشگاه تمدن ساز اسلامی- ایرانی بر عهده دارند. انجمن علمی دانشجویی دانشگاهی غیررسمی بوده و به دلیل غیراجباری بودن آموزش، فرایند کسب دانش را لذت بخش و نشاط آفرین می نماید. آنچه انسان در یک فعالیت داوطلبانه دانشجویی دریافت می دارد، به همان اندازه مهم و ارزشمند است که از دروس آموزشی فراگرفته است. آموخته های دانشگاهی و کلاسی بستری نیاز دارد تا در آن فضا، مطالب بتوانند بهتر پرورش و بارور شوند. فعالیت های انجمن های علمی به تأثیر مستمر علم فراگرفته شده بر اندیشه، گفتار، عمل و اقدام در زندگی اجتماعی و زندگی حرفهای فارغ التحصیلان کمک می کند. ارتباط موثر، اعتماد به نفس، همکاری، پذیرش، انعطاف پذیری، گذشت و تلاش در تحقق اهداف مشترک در ساختاری پویا در فعالیت های دانشجویی نهفته است. موارد بی شماری را می توان نام برد که

دانشجویان فعال در انجمن های دانشجویی، توانایی هایی را کسب کرده اند که پس از فارغ التحصیلی در توسعه کیفی زندگی فردی و اجتماعی آنها موثر بوده است.

ارکان انجمن های علمی

الف: ارکان اصلی

- ۱ - انجمن های علمی دانشجویی ۲- کمیته حمایت و نظارت بر انجمن های علمی ۳- شورای دبیران انجمن های علمی دانشگاه ۴- شورای دبیران انجمن های علمی دانشکده ۵- شورای مدیریت انجمن علمی بخش

ب: ارکان حمایتی

- ۱ - مدیریت امور علمی دانشجویان ۲- اساتید مشاور انجمن های علمی.

آسیب شناسی انجمن های علمی

- ۱- وجود انبوه متخصصان با شخصیت ویژه ۲- کارگروهی ضعیف ۳- نحوه عملکرد هیأت مدیره قبلی ۴- باور نداشتن خود هیأت مدیره ۵- باور نداشتن اعضای انجمن به توانایی های بالقوه انجمن علمی ۶- مشکلات درونی انجمن ۷- نحوه انتخابات انجمن ها و شیوه پاسخگویی ۸- بی تفاوتی حاکمیت نسبت به انجمن ۹- تأمین بودجه مهم ترین مشکل انجمن های علمی دانشجویی می باشد.
- ۱۰- مشکل دیگری که در این زمینه وجود دارد، پراکندگی و نبود انسجام فعالیت های پژوهشی در سطح دانشگاهها می باشد و این مشکل خود موجب فقدان نشاط علمی، کندی تحقیق و پژوهش و مشکلات دیگر شده است. برای رفع این نقیصه و ایجاد یک حرکت علمی و هدفمند همراه با مدیریت و درایت صحیح می بایست مرکزی وجود داشته باشد. تا متخصصان یک رشته را که در مراکز مختلف به صورت پراکنده فعالیت دارند گرد آورده و با ایجاد یک فضای مناسب پژوهشی به فعالیت آنان انسجام بخشد. ۱۱-
- نبود نظام مندی مناسب در خط مشی ها و تصمیمات پژوهشی در دانشگاهها ۱۲- نارسایی و کاستی در سیستم آموزش عالی و برنامه های آن از نظر محتوای علمی ۱۳- انطباق نداشتن برخی دروس با نیازهای جامعه در حال تحول و پویا و توسعه ایران اسلامی ۱۴- کم رنگ شدن روحیه خلاقیت، نوآوری، مباحثه ها و مناظره های علمی در راستای ارتقای دانش، بینش و قدرت تفکر

نقاد و کارآ در دانشگاهها ۱۵- ضعف مدیریت دانایی محور و غلبه مدرک گرایی و مدرک سالاری بر شایسته سالاری مبتنی بر پژوهش در جامعه ۱۶- ضعف مدیریت پژوهشی از قبیل فقدان الگوی مناسب داخلی، بروکراسی و ضعف عمومی ساختار پژوهشی و استفاده از عناصر غیر علمی در جایگاه های علمی و پژوهشی و ۱۷- اعتماد نداشتن مدیران دستگاهها نهادها به دستاوردهای پژوهشگران و کارآفرینان داخلی را نیز افزود که باید تلاش کرد با اعطای استقلال اجرایی به مراکز مولد علم و پژوهش در کشور به ویژه به انجمن های علمی دانشجویی و تلاش برای دور شدن دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی از روزمرگی و امور صرفاً نمایشی و تقویت زیرساختهای پژوهشی در دانشگاهها.

مهمترین عوامل موفقیت در یک انجمن علمی

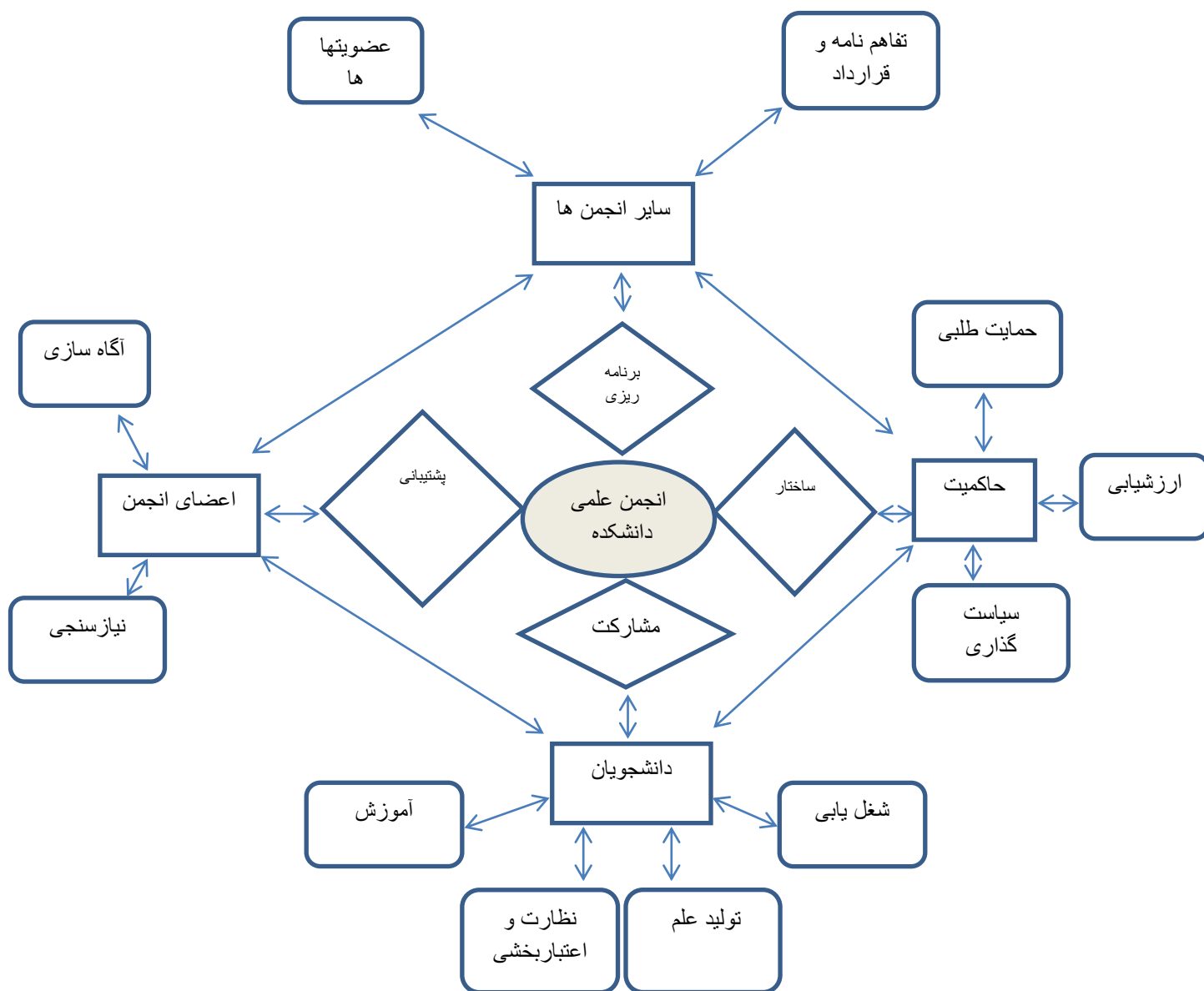
علاقه مندی و انگیزه، تعهد، قدرت نفوذ، صرف وقت برای انجمن، ارتباط مؤثر با اعضا، داشتن روحیه کار جمعی، داشتن منابع مالی برنامه، مکان مناسب، انتشارات، آموزش، فعالیت های علمی و جذب نیرو و همکاری با ارگان ها، داشتن مکان مستقل با امکانات ضروری، داشتن برنامه راهبردی و برنامه سالیانه، عضویت در مجامع بین المللی، مشارکت مناسب اعضای انجمن و انتخابات و برنامه های انجمن، عضویت انجمن در شوراها و کمیته های کشوری در تعیین تعرفه های مرتبط، اجرای برنامه روزآمد نمودن علمی متخصصین (کارگاه آموزشی مدون، کنگره و جلسات علمی ادواری، دوره های کوتاه مدت). ایجاد حساسیت در انجمن های علمی نسبت به انتخاب هیأت مدیره توانمند از جمع خود اولین قدم در موفقیت یک انجمن علمی محسوب می شود.

نقش انجمن های علمی در پرورش دانشجویان کشاورزی

اهمیت روزافزون علم در جوامع کنونی و پیشرفت برق آسا در حوزه های مختلف علوم و تقسیم بندی آن به رشته های گوناگون گواهی بر این مدعا است که تمام جنبه های نظام اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی بر پایه علم بنا شده است. یکی از مهمترین کارهایی که باعث پرورش و ایجاد انگیزه نسبت به فعالیت های علمی- پژوهشی دانشجویان کشاورزی در دانشگاهها می شود تشکیل انجمن های علمی می باشد. نقش انجمن علمی فراتر از دانشجویان کشاورزی است و می تواند تأثیری مؤثر و مفید را در روند آموزشی دانشجویان داشته باشد. البته تأثیر انجمن و برنامه های انجمن به خود دانشجویانی که علاقه مند هستند می تواند بسیار کمک کند. از آنجایی که ابعاد مختلف دانشجویان باید رشد کند و نیاز به زمینه های دیگری دارند، علاوه بر علم در زمینه های نرم افزاری و تکنیک های فنی، این انجمن ها می تواند برای زندگی آنها مؤثر واقع شود. در نتیجه نیاز به کلاسها و

آموزش هایی در زمینه های مختلف وجود دارد که بسیاری از این کلاس ها در بیرون از دانشگاه با هزینه های سنگین و گران برگزار می شود اما دانشجویان موفق کسانی هستند که از فرصت ها استفاده کافی را می کنند و چون این امکان برای انجمن ها وجود دارد که بتوانند کارگاه هایی با قیمت های پایین تر از بیرون را برگزار کنند، فرصتی گرانبها را برای دانشجویان کشاورزی فراهم می کنند تا بتوانند از فرصت ها استفاده کنند و بتوانند تقریباً با هزینه نصف و کمتر به مهارت مورد نظر خود برسند. از فواید دیگر انجمن برای دانشجویان کشاورزی این است که اعضای آن یک کار اجتماعی را تمرین می کنند و برای گرفتن مسئولیت های بزرگتر آماده می شوند و در واقع نوعی مسئولیت پذیری را تجربه می کنند. در کارها و برنامه های انجمن شکست ها و پیروزی های زیادی وجود دارد اعضای انجمن علاوه بر تجربه ی مسئولیت پذیری روش مواجه شدن با شکست ها و موفقیت ها را تجربه می کنند و در آینده، بهتر می توانند بر مشکلات خود غلبه کنند و به راحتی برای آن مشکل راهی را جستجو کنند. این انجمن ها زمینه ای مناسب را برای شکوفایی استعدادها و برانگیختن خلاقیت های علمی دانشجویان ایجاد می کنند و فعالیت های علمی و پژوهشی آنها را نهادینه می سازند. از آنجایی که حرکت علم جمعی مبتنی بر رعایت اصول جمع است و مبتنی بر تفکر روشنگر در علم می باشد این انجمن ها می توانند تفکر روشمند علمی را در دانشجویان رشد دهند و سطح مشارکت دانشجویان در فعالیت های علمی جمعی و تقویت ارتباط آموزشی و پژوهشی با استادان را بالا ببرند و این انجمن ها، دانشجویان نخبه و ممتاز دانشکده کشاورزی را شناسایی می کنند و از مشارکت آنها در ارتقای فضای علمی دانشگاه و از توان علمی دانشجویان در جهت تقویت پیوندهای دانشگاه با بخش های مختلف جامعه بهره می برند و با برگزاری کارگاههای آموزشی در زمینه کشاورزی، اعتماد به نفس و نشاط علمی در بین دانشجویان را بالا برده و باعث افزایش انگیزه در انجام فعالیت های کشاورزی و همچنین رشته کشاورزی می شوند. دانشجویی که به کشاورزی علاقه دارد و از کار و فعالیت در مزارع و دامداری ها لذت می برد، می تواند در این رشته پیشرفت کند بویژه یک فارغ التحصیل مهندسی اقتصاد کشاورزی نمی تواند از محیط های روستایی و قطب های تولید کشاورزی فاصله بگیرد و در پشت میز، محاسبات اقتصادی خود را انجام دهد. همچنین دانشجوی این رشته باید در درس ریاضی توانمند باشد تا بتواند به خوبی محاسبه کرده و اطلاعات به دست آمده را تجزیه و تحلیل کند. از طرفی دانشجوی رشته علوم دامی باید با طبیعت دام در ارتباط باشد، گرایش صنایع غذایی نیز عمدتاً در آزمایشگاه های کارخانجات تولیدی مواد غذایی فعالیت می کند و دانشجوی رشته ترویج و آموزش هم بیشتر کارش با محیط روستا و در ارتباط با کشاورزان می باشد و در کل می توان گفت که گرایش های کشاورزی مخصوصاً گرایش های مذکور برای دانشجویانی مناسب است که به شغل های کاربردی علاقمند هستند و شغلشان را به عنوان یک فرصت برای به کار بستن خلاقیت خود می دانند که در اینصورت این انجمن ها باعث می شوند که استعدادهای دانشجویان بروز پیدا کند و بستری و فرصتی برای خلاقیت و نوآوری آنها ایجاد شود.

مدلی برای مدیریت بهتر انجمن های علمی برای پرورش دانشجویان

نتیجه گیری و پیشنهادات

شناخت علمی از طریق پژوهش حاصل می شود و برای دستیابی به تولید علم و اندیشه ورزی می بایست به فعالیت های علمی، تحقیقی، پژوهشی کارآمد مجهز بود. به منظور حمایت، تقویت و ترویج فرهنگ و اخلاق علمی در دانشگاه های کشور، تقویت روحیه و بنیه علمی دانشجویان مستعد و توانمند و فراهم آوردن زمینه های مناسب برای فعالیت های جمعی علمی، همچنین بهره گیری از توانمندی و خلاقیت آنان در تحقق توسعه علمی و نهضت تولید علم و جنبش نرم افزاری انجمن های علمی دانشجویی حوزه های مختلف دانش با حمایت دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی کشور طبق مفاد این آیین نامه تشکیل می شوند و به فعالیت می پردازند. باتوجه به این که در شرایط امروزی که با گذار از جامعه سنتی به جامعه نوین روز به روز شکاف بین نهادهای رسمی و غیر رسمی جامعه بیشتر می شود ضرورت ایجاد یک نهاد مستقل برای سامان بخشیدن به امور پژوهشی آموزشی و صنفی در هر رشته ای مستقل از دخالت های سیاسی و سلیقه های فردی و گروهی خاص پیش از پیش احساس می شود چرا که این نهادها دارای کارکردهای آموزشی - پژوهشی صنعتی خاص هستند که هیچ یک از نهادهای رسمی - غیر رسمی موجود در جامعه قادر به ایفای آنها نیستند و انجمن های علمی در این زمینه نقش مؤثری را ایفا می کند. انجمن علمی دانشجویی به عنوان نهادیست که امکان فعالیت علمی جمعی دانشجویان علاقمند و داوطلب مشارکت در این فعالیت ها را در زمینه های گوناگون علمی در کنار اساتید فراهم می سازد و همانطور که گفته شد انجمن های علمی نقش پررنگی در دانشگاهها ایفا می کنند و با حمایت بیشتر باعث پرورش و ایجاد انگیزه در دانشجویان کشاورزی شده اند و در نهایت پیشنهاداتی در این زمینه ارائه می شود.

- جذب دانشجویان علاقمند و خلاق و ایجاد انگیزه و رغبت نسبت به فعالیتهای علمی - پژوهشی در میان کلیه دانشجویان.

- تقویت کارگروهی: انجمن های علمی نماد موفقیت کار گروهی در پژوهش هستند. انجمن های علمی دانشجویی با افزایش روحیه کار گروهی در بین دانشجویان به کاهش آسیب پذیری دانشجویان و همچنین هویت بخشی نیروهای علمی و جلوگیری از فرار مغزها کمک می کنند.

- رشد مهارت های حرفه ای، اجتماعی، شغلی و ارتباطی دانشجویان توسط اعضای انجمن علمی و سایر مسئولین مرتبط.

- همکاری با مسئولان دانشگاه در برنامه ریزی و ساماندهی بازدیدهای علمی از مراکز علمی، صنعتی و فرهنگی کشور.

- هدایت و حمایت دانشجویان برجسته و نخبه برای انجام فعالیت های تحقیقاتی و کارآفرینی و به منظور ارتقاء تولید علم در کشور، و حمایت های تشویقی شامل برگزاری نمایشگاه و اعطای جوایز به دانشجویان برتر در زمینه ها و فعالیت های کشاورزی.

- تقویت روحیه مشارکت دانشجویان کشاورزی در امور دانشگاه و تشویق آنها به مشارکت در طرح های کارآفرینی و درآمدزا.

- برگزاری کارگاه های آموزشی در زمینه های کشاورزی و تشویق آنها به شرکت در این کارگاهها. - تولید و انتشار نشریه علمی، نرم افزارهای رایانه ای، فیلم های علمی - آموزشی و تشکیل کارگاههای تخصصی.

- برگزاری جلسات و ارائه یافته های پژوهشی و کارهای پژوهشی که دانشجویان کشاورزی انجام داده اند و تشویق کارهای برتر.

- ارائه ی تسهیلات و اطلاعات درباره این انجمن ها به دانشجویان جدید الورد و آشنا کردن آنها با زمینه های کاری و اهداف انجمن ها و اطلاع رسانی در خصوص کلیه فعالیت های مرتبط با اهداف انجمن.

- شناسایی فرصت های شغلی، توجه به مسئله کارآفرینی و ادامه ارتباط دانشجویان عضو تشکل ها پس از فراغت از تحصیل.

منابع

- ۱- بی نام. (۱۳۹۱). رهنمودهای مقام معظم رهبری. نشریه خبری انجمن شیمی ایران. ویژه نامه خبری سال جهانی شیمی، شماره سوم.
- ۲- بی نام. (۱۳۸۳). بررسی نقش انجمن های علمی در تولید علم. قابل دسترس از سایت <http://www.hawzah.net/fa/magazine/magart/4210/4242/28137>
- ۳- زینلی زاده، ل. و زینلی زاده، ا. (۱۳۹۱). مهارت آموزی، کارآفرینی و بهره وری مهارت آموختگان. کنفرانس ملی کارآفرینی و مدیریت کسب و کارهای دانش بنیان.
- ۴- شجاع، ر.، حیدری، ا. و جوادیان، ن. (۱۳۸۴). بررسی وضع موجود و ارزیابی چالش ها و موانع فراروی انجمن های علمی دانشجویی.
- ۵- شریعتی، م. (۱۳۸۴). اخبار فعالیت های انجمن. خبر نامه انجمن ترویج و آموزش کشاورزی ایران، سال پنجم، شماره هفتم.
- ۶- قربانی، س. (۱۳۸۸). نگاهی نو. مشهد: انتشارات قاف مشهدالرضا
- ۷- کیان پور، غ. (۱۳۸۹). تربیت نیروی انسانی برای صنعت. تهران: انتشارات بنگاه. چاپ دوم
- ۸- منوری، ف.، موحد محمدی، ح. و رضوانفر، ا. (۱۳۹۱). واکاری اثر مؤلفه های برنامه درسی بر روحیه کارآفرینی دانشجویان. کنفرانس ملی کارآفرینی و مدیریت کسب و کارهای دانش بنیان.